



وزارت آموزش و پرورش

مرکز مطالعات و تحقیقات ملی

# نقش ایران

در

سازمان کشورهای صادرکننده نفت «اوپک»

و فعالیت های آن

نشریه شماره ۳







## سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)

### مقدمه

از ۱۴ سال پیش تاکنون نام اوپک<sup>۱</sup> در محافل نفتی جهان بگوش میرسد این سازمان مظهری از کوشش دسته‌جمعی کشورهای بزرگ صادرکننده نفت در قبال کمپانیهای بین‌المللی نفت در راه حفظ حقوق حقه خویش است.

این سازمان در فوریه سال (۱۹۷۱) در تهران یکبار دیگر برهبری شاهنشاه آریامهر موفق شد بیکى از مهمترین هدفهای خود یعنی تعدیل قیمت نفت بالاتر از حد قبل از سقوط قیمتها در سالهای ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ که یکی از علل تاسیس و تشکیل این سازمان بود نائل آمد.

کنفرانس‌های تهران در سال ۱۹۷۱ و ۱۹۷۳ مظهری از: فعالیت دسته‌جمعی رهبری صحیح، اتحاد و اتفاق بزرگترین صادرکنندگان نفت جهان بود.

اوپک در سپتامبر ۱۹۶۰ با هدفهای معین و مشخص تشکیل شد و روز بروز جای خود را در صنعت جهانی نفت باز کرد و با اتخاذ تصمیمات بتدریج در حفظ حقوق خود کوشاشد و در اواخر سال ۱۹۷۳ با اتخاذ مهمترین تصمیم در عصر تاسیس خود یعنی انتقال حق قیمت‌گذاری نفت از شرکت‌های نفتی به کشورهای تولیدکننده نفت بزرگترین خدمت را باین کشورها انجام داد.

اوپک امروز يك سازمان مهم بین‌المللی است که مطابق اساسنامه سازمان ملل متحد به ثبت رسیده است.

در تمام طول مدت تشکیل این سازمان مهم بین‌المللی همواره از پشتیبانی ایران و رهبری شاهنشاه آریامهر برخوردار بوده و توفیقات عظیم آن بدون شك مدیون حمایت شاهنشاه است.

در اهمیت این سازمان بزرگ بین‌المللی کافی است گفته شود که هر اقدام و تصمیمی که در صنعت بین‌المللی و جهانی نفت بعمل آید اوپک در آن بنحوی از

انحاء نقش مهم و مؤثری خواهد داشت<sup>۱</sup>.

زیرا اوپک با ۱۲ عضو خود بیش از نیمی از تولید نفت جهان و بیش از ۷۰ درصد ذخیره جهانی نفت و ۸۵ درصد تجارت جهانی نفت را بخود اختصاص داده است. بنابراین ملاحظه میشود که اوپک از یک طرف نقش فوق العاده مهمی در تأمین انرژی جهانی داشته و از طرف دیگر نقش مهمتری در روابط بین کشورهای صادرکننده و کمپانی‌های بین‌المللی نفت بعهده دارد. بنابراین کسانی که مایلند در زمینه مسائل مربوط به نفت مطالعاتی نمایند بدون شك مطالعه آنان بدون آگاهی از نقش فعالانه اوپک در دهه گذشته کامل نخواهد بود.

### عوامل و موجبات پیدایش اوپک

عوامل و موجباتی که سبب تشکیل اوپک شده است بسیار واضح و روشن است قبل از هر چیزی باید وجوه اشتراك بسیاری را نام برد که اهم آن عبارتست از:

اکثر کشورهای عضو اوپک صرف نظر از اینکه کشورهای در حال توسعه هستند صادرکننده عمده نفت می‌باشند.

تمام اعضاء اوپک بدرآمد نفت متکی هستند و از آن برای توسعه برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی خود استفاده مینمایند و در آمد این کشورها روی قیمت تعیین شده یعنی (Posted price) حاصل میگردد<sup>۲</sup> یعنی قیمتی که شرکت های نفتی روی هر بشکه نفت خام هنگام صادرات از کشورهای تولیدکننده می‌گذاشتند و این امر تا ۱۶ ماهه کتبر ۱۹۷۳ ادامه داشت.

— در بیشتر کشورهای عضو اوپک هنوز هم شرکت‌های بزرگ بین‌المللی نفت تولید و کنترل صنعت را بعهده دارند که منافع اغلب آنها با منافع صاحبان حقیقی نفت در یک مسیر نمیباشد. هفت یا هشت شرکت بزرگ نفتی در کشورهای عراق — عربستان

۱ — کلمه اوپک از چهار کلمه اول لاتین لغات زیر

Organisation of the Petroleum Exporting Countries

که بفارسی « سازمان کشورهای صادرکننده نفت » نامیده میشود

۲ — آخرین تصمیم اوپک مطالعه برای از بین بردن (Posted price) یا قیمت اعلان شده است. نظراوپک اینست که قیمت نفت باید تابع قانون بازاری یعنی « عرضه و تقاضا » باشد



سعودی - کویت - قطر - ابوظبی - حتی لیبی و نزوئلا سهام عمده تولید را در اختیار دارند .

ایران پس از لغو قرارداد کنسرسیون حاکمیت و مالکیت و مدیریت مطلق را در صنعت نفت بدست آورد و خود را انقید نفوذ این شرکتها رهایی بخشید .

امتیازاتی که شرکت های بین المللی نفت در کشورهای عضو اوپک بدست آورده اند و قراردادهائی که در گذشته منعقد نموده اند اصولاً بایکدیگر وجه تشابه بسیار دارد و از یک سلسله اصول کلی مشابه پیروی مینمایند .

شرکت های بین المللی نفت همواره جبهه واحد و محکمی در مقابل خواسته های مشروع و حقه کشورهای صادرکننده نفت تشکیل داده و هنوز هم میدانند در حالیکه کشورهای عضو تا قبل از تشکیل سازمان اوپک مجبور بودند به تنهایی با کارتل های نفتی طرف شده بنا بر این کمتر به حقوق حقه خود دست می یافتند صرف نظر از عوامل فوق مسئله مهم دیگر که در بوجود آمدن اوپک موثر بود .

مسئله کاهش قیمت نفت بخصوص در سالهای ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ حدود ۳۵ تا ۴۰ سنت در هر بشکه بود که بدون مشورت با صاحبان حقیقی نفت بطور یک جانبه توسط کمپانی های نفتی بعمل می آمد و این امر سبب کاهش ناگهانی درآمدهای ارزی دولتها و در نتیجه بهم خوردن برنامه های عمرانی آنها میشد بنا بر این نزدیک شدن این کشورها بیکدیگر برای مقابله با شرکت های صاحب امتیاز نه تنها یک امر طبیعی بود بلکه کاملاً ضروری بنظر میرسید لذا عوامل فوق سبب شد که کشورهای صادرکننده نفت بدون یکدیگر جمع شوند و سازمانی بوجود آورند که بتوانند با تعیین خط مشی های واحد اتخاذ تصمیم های هم آهنگ حقوق حقه خود را در مقابل کمپانی های نفتی حفظ نمایند. در سال ۱۹۶۰ پس از تعیین مجدد قیمت نفت تماسهایی بین کشور نزوئلا و کشورهای عمده نفت خیز خاور میانه بعمل آمد تا مواجبات یک همکاری واقعی فراهم گردد و در نتیجه در سپتامبر همان سال کنفرانسی با شرکت ایران - عراق - کویت - عربستان سعودی و نزوئلا در شهر بغداد تشکیل گردید و در نتیجه سازمان اوپک بوجود آمد و این پنج

کشور اعضاء مؤسس اوپك شناخته شدند .

## اعضای جدید

طی دومین کنفرانس کشورهای صادرکننده نفت که در ژانویه ۱۹۶۱ در شهر کاراکاس تشکیل شد عضویت قطر به تصویب رسید و این کشور ششمین عضو اوپك گردید. در چهارمین کنفرانس اوپك که در سال ۱۹۶۲ در ژنو برگزار گردید کشورهای اندونزی و لیبی نیز به عضویت این سازمان پذیرفته شدند و در سال ۱۹۶۷ شیخ نشین ابوظبی و در سال ۱۹۶۹ الجزایر در رتبه کشورهای مزبور در آمد . در سال ۱۹۷۱ کشور نیجریه نیز عضو سازمان اوپك شده و در سال ۱۹۷۳ اکوادور به عضویت قبول گردید و تعداد اعضاء به ۱۲ عضو افزایش یافت. شرایط عضویت : طبق اساسنامه اوپك کشورهایی که از صادرکنندگان عمده نفت خام باشند میتوانند درخواست عضویت در این سازمان را بنمایند . در این صورت چنانچه تقاضای آنها مورد تصویب لاقبل سه چهارم کلیه من جمله اعضاء مؤسس قرار گیرد به عضویت سازمان پذیرفته خواهد شد .

## اهداف اوپك

- ۱ - مهمترین هدف اوپك تثبیت قیمت نفت و جلوگیری از نوسانات غیر ضروری آن است .
- ۲ - وحدت بخشیدن به سیاستهای نفتی کشورهای عضو و تعیین بهترین طریق حفظ منافع دسته جمعی آنها .
- ۳ - تعدیل و تثبیت بهای نفت خام و فرآورده های نفتی در بازارهای جهانی و بر گرداندن قیمت نفت به میزان قبل از تقلیل قیمت ها ( که از هدفهای اولیه اوپك بود ) در اینجا یادآوری این مطلب را ضروری میدانند که موضوع قیمتها برای ممالک صادرکننده اوپك از چند نظر اهمیت فراوان دارد زیرا اولاد درآمد مالیاتی کشورهای صادرکننده بر اساس آن تعیین میشود .



ثانیاً شرکتهای ملی نفت که بتدریج بعنوان فروشنده در بازارهای جهان وارد میشوند در بهبود قیمتها ذینفعند ثالثاً با کاهش بهای نفت از ارزش بالقوه منابع نفتی که تا کنون مورد بهره برداری قرار نگرفته اند کاسته خواهد شد .

۴ - مطابقت دادن شرایط مندرج در قراردادها با اوضاع و احوال روز ( به هزینه بردن بهره مالکانه و حذف هزینه های بازاریابی ) تعیین قیمت نفت توسط ممالک نفتخیز ( یکی از اقداماتی بود که بر همین اساس صورت گرفت )  
۵ - ایجاد هماهنگی در سیاست کلی کشورهای عضو از نظر مسائل مربوط به صنعت نفت .

۶ - جمع آوری اطلاعات و آمار نفتی مربوط به کشورهای عضو و سایر کشور های تولید کنند جهان و در اختیار اعضاء قرارداد آنها .  
تاسال ۱۹۵۰ بهای نفت خام در خارج از آمریکا اساساً اعلان ( Posted ) نمیشد بلکه در آمد نفت بر مبنای دیگری محاسبه می گردید .

در دهه ۱۹۵۰ بعلت ورود شرکتهای مستقل نفتی و سرمایه گذاری های زیاد در امر اکتشاف نفت و دستیابی به ذخایر جدید نفت در نقاط مختلف جهان همچنین اصرار دولت های خاور میانه به تولید بیشتر از این منطقه بازرگانی جهانی نفت را با عرضه اضافی مواجه ساخت و این امر قیمت ها را تحت فشار قرار داد و در نتیجه بهای واقعی بازار که پیوسته با اختلاف جزئی در ردیف بهای اعلان شده بود نامیزان قابل توجهی نسبت به آن تنزل نمود و از طرف دیگر تشدید رقابت های بین المللی بعلت ورود تازه واردین بهای نفت خام را محکوم به تخفیف های عمومی نمود . سرانجام این تخفیف ها روی قیمت واقعی فشار آورد و منجر به تقلیل آن در سال ۱۹۵۹ گردید و متعاقب آن در ماه اوت ۱۹۶۰ مجدداً قیمت نفت بازمه تقلیل یافت لکن از آن تاریخ تا کنون همان طوری که میدانید بعلت تشکیل اوپک از سقوط بیشتر قیمت ها جلوگیری بعمل آمد تا اینکه از نوامبر ۱۹۷۰ به این طرف در اثر اقدامات اوپک افزایش های قابل ملاحظه ای در آن پیدا شد .

تغییرات حاصل در بهای اعلان شده نفت خامهای ایران

ارقام بر حسب بشکه - دلار

نام بندر	۱ پی ای	۱۹۵۴	ژوئن ۱۹۵۷	فوریه ۱۹۵۹	اوت ۱۹۶۰	نوامبر ۱۹۷۰	فوریه ۱۹۷۱	دسامبر ۱۹۷۳
ماهشهر	۳۴-۳۴-۹	۱/۹۱	۲/۰۴	۱/۸۶	۱/۷۸	۱/۷۸	۲/۱۶	۱۱/۶۵
آبادان	۳۴-۳۴-۹	۱/۸۶	۱/۹۹	۱/۸۱	۱/۷۳	۱/۷۳	۲/۱۱	
آبادان	۳۱-۳۱-۹	۱/۷۶	۱/۸۰	۱/۶۲	۱/۵۸	۱/۶۷	۲/۰۷۵	
خارك	۳۱-۳۱-۹	—	—	—	۱/۶۳	۱/۷۲	۲/۱۲۵	۱۱/۶۳
خارك	۳۴-۳۴-۹	—	—	—	—	۱/۷۹	۲/۱۷	۱۱/۸۷

نقش اوپك در صنعت جهانی نفت

اوپك نقش بسیار مهمی در تأمین انرژی جهان و همچنین در روابط بین کشور های تولید کننده و کمپانیهای بزرگ نفتی جهان دارد.

در سالهای اولیه تشکیل اوپك کشورهای صنعتی و شرکتهای بزرگ نفتی این سازمان را برسمیت نمی شناختند و از تماس مستقیم با این سازمان خودداری میکردند و حتی وجود آن را نادیده میگرفتند لکن بتدریج پی با اهمیت این سازمان جدید التأسیس بردند و عملاً مجبور به شناسائی و مراعات خواستههای آن شدند.

در سال ۱۹۶۵ بین سازمان اوپك و کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (UNCTAD) و همچنین شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل (ECOSOC) روابطی ایجاد گردید و سازمان اوپك بوسیله این سازمانهای فرعی برسمیت شناخته شد.

در مذاکرات مهم تهران هم در بهمن ماه ۱۳۴۹ شرکتهای نفتی برعکس دوره گذشته شدیداً اصرار داشتند که مذاکرات را مستقیماً با سازمان اوپك انجام دهند. نه بطور جداگانه



میزان ذخائر و تولید نفت و گاز روزانه کشورهای عضو اوپک

تولید در سال ۱۹۷۲

ذخائر در آخر سال ۱۹۷۲

تولید گاز تریلیون فوت مکعب روزانه	تولید نفت بشکه در روز	ذخیره گاز تریلیون فوت مکعب	ذخیره نفت میلیارد بشکه	
۱/۰۱۴	۱/۰۵۰۰۰	۱۲/۰۰۰	۲۰/۷۶۸	ابوظبی
۱/۵۶۹	۱/۰۵۵۳۰	۱۰۵/۰۰۰	۱۰/۵۰۰	الجزایر
۳۹۲	۱/۰۸۷۴۰	۵۵۰۰	۱۰/۰۰۵	اندونزی
۳/۸۵۵	۵/۰۲۳۱۰	۲۰۰۰۰	۶۵۰۰۰	ایران
۸۱۴	۱/۴۵۱۸۰	۲۵۰۰۰	۲۹۰۰۰	عراق
۱/۴۰۳	۲/۲۳۹۴۰	۲۷۵۰۰	۳۰۴۰۰	لیبی
۱/۵۹۹	۱/۸۱۵۷۰	۴۰۰۰۰	۱۵۰۰۰	نیجریه
۴۷۷	۴۸۲/۴۰	۸۰۰۰	۷۰۰۰	قطر
۲/۷۸۸	۶/۰۱۲۵۰	۵۳۷۵۰	۱۴۶۰۰۰	عربستان سعودی
۴/۴۰۹	۳/۲۱۹۹۰	۳۴۶۰۰	۱۳۷۰۰	ونزوئلا
—	—	—	—	اکوادور
۲۰/۰۷۷	۲۶/۷۲۴۳۰	۵۴۸۱۰۰	۴۲۰۲۷۳	مجموع اوپک
۱۳۵/۴۶۰	۵۲/۰۰۰۰۰۰	۱/۸۸۲۸۷۴	۶۳۰۳۸۳	مجموع دنیا
۰/۰۱۵	۰/۰۵۲	۰/۰۲۹	۰/۰۶۷	نسبت ارقام بدتیا

Oil and Gaz Journal : مأخذ :

بطوریکه مساعده میشود بیش از نیمی از نفت جهان در کشورهای عضو اوپک تولید میگردد ضمناً قریب ۷۰ درصد ذخایر نفتی مکشوفه جهان در این کشورها قرار دارد با اضافه در حدود ۸۵ درصد صادرات نفتی جهان از نفت کشورهای عضو اوپک بدست میآید.

مطلب قابل توجه دیگر اینکه هزینه تولید در کشورهای خاورمیانه نسبت به کشورهای نفتخیز به قدری پائین است که در هیچیک از مناطق نفت خیز دیگر جهان نمی تواند با آن رقابت کند. علت آنرا باید چاههای نفتی غنی و پرمایه این منطقه جهان دانست.

### تشکیلات اوپک

در تشکیلات اوپک از سه ارگان باید نام برد:  
الف - کنفرانس ب- هیئت عامله ج- دبیرخانه.

### الف- کنفرانس

کنفرانس عالیترین مقام این سازمان است که از نمایندگان طراز اول کشورهای عضو (وزراء نفت یا دارائی) لااقل سالی دو بار تشکیل میشود جلسات مزبور ممکن است دو مقرر سازمان یا یکی از کشورهای عضو یا محل مناسب دیگری منعقد گردد. جلسات فوق العاده بدرخواست یکی از کشورهای عضو توسط دبیر کل و با موافقت اکثریت اعضاء تشکیل خواهد شد.

در کنفرانس هر عضو دارای یک رای است . کلیه تصمیمات متخذه کنفرانس ها به جز مطالب اداری بایستی بتصویب کلیه دولتهای مؤسس برسد .

اهم وظایف کنفرانس عبارتست از :

- ۱- تعیین خط مشی کلی سازمان و ارائه طرق و وسائل اجرای آن
- ۲- رسیدگی به تقاضای عضویت کشورهای جدید
- ۳- تأیید انتصاب هر یک از اعضاء هیئت عامله بنا بر پیشنهاد کشورهای عضو برای مدت دو سال و تعیین رئیس هیئت عامله از بین آنها به ترتیب حروف تهجی برای مدت یک سال



۴- بررسی گزارش هیئت عامله در خصوص امور جاری سازمان . رسیدگی بوضع حسابها و گزارش حسابرسی که از طرف هیئت عامله تقدیم میشود . تصویب بودجه سازمان .

۵- راهنمایی هیئت عامله برای تنظیم گزارش یا انجام توصیه‌های لازم

۶- تعیین دبیر کل و قائم مقام دبیر کل سازمان .

ب- هیئت عامله (Board of Governors) هیئت عامله مرکب از نمایندگان که هر يك از کشورهای عضو برای عضویت هیئت عامله معرفی می کنند و از طرف کنفرانس مورد تأیید واقع میشود . هیئت عامله هر سال لااقل دو بار جلسه خواهند داشت . در این جلسات نمایندگان هر يك از کشورهای عضو يك رای خواهند داشت . اهم وظایف هیئت عامله عبارتست از :

۱- نظارت مستقیم بر امور سازمان و اجرای تصمیمات کنفرانس

۲- تهیه گزارشها و توصیه های لازم برای کنفرانس - اظهار نظر نسبت به

گزارشهای تقدیمی دبیر کل

۳- تنظیم بودجه سالانه سازمان و تعیین حسابرس سازمان برای مدت یکسال . اظهار نظر در باره بیلان تنظیمی و گزارش حسابرس سازمان و تقدیم به کنفرانس برای تصویب .

۴- تصویب انتصاب روسای ادارات دبیرخانه

۵- تعیین دستور جلسات کنفرانس

### ج- دبیرخانه

دبیرخانه مسئول امور اجرایی سازمان است . دبیرخانه دارای يك دبیر کل يك قائم مقام دبیر کل و به تعداد کافی کارمند است . دبیر کل برای مدت یکسال بترتیب حروف تهجی از بین نامزد های کشور های عضو تعیین میشود . دبیر کل مسئول سازمان دادن و اداره امور دبیرخانه و نظارت بر کلیه ادارات دبیرخانه از جهت انجام وظایف محوله میباشد . دبیر کل گزارشهای لازم را جهت تقدیم به هیئت عامله تنظیم و آنها را از پیشرفت حاصله در مورد مطالعات محوله و اجرای تصمیمات متخذة توسط کنفرانس مطلع میسازد . دبیر کل در انجام وظایف خود از قائم مقام دبیر کل

و ادارات پنجگانه به شرح زیر استفاده مینماید.

### اداره امور اداری

مسئول رسیدگی به کلیه امور اداری و پرسنلی و حسابداری سازمان و مطالعه در مورد مقررات پرسنلی کشورهای عضو و دیگر کشورها از نظر انجام پیشنهادهائی جهت اصلاح آنها در کشورهای عضو است.

### اداره حقوقی

مسئول انجام بررسیهای لازم در زمینه مسائل حقوقی صنعت نفت از نظر تسریع و تسهیل وصول به هدفهای سازمان و ارائه پیشنهادهای لازم به دبیر کل است.

### اداره اطلاعات

مسئول تهیه و تنظیم و انتشار مدارك و اطلاعات لازم در مورد صنعت نفت کشورهای عضو و دیگر کشورهای جهان است يك واحد آماری که وظیفه اش جمع آوری آمار نفتی از کشورهای عضو و دیگر منابع است تحت نظر این اداره کار می کند.

### اداره اقتصادی

که بطور کلی وظیفه آن مطالعه در زمینههای اقتصادی صنعت نفت جهان از جهت تسریع وصول به هدفهای سازمان و دادن توصیههای لازم به دبیر کل است.

### اداره فنی

اصولاً مسئول انجام بررسیهای مداوم در مسائل فنی صنعت نفت به منظور پیشبرد مقاصد و هدفهای اصلی سازمان است.

مرکز دبیرخانه از سال ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۵ در ژنو بوده و از آن پس به وین انتقال یافته است.



کمیسیون اقتصادی - کمیسیون اقتصادی ارگان ویژه ایست که به منظور کمک بسازمان در تثبیت قیمت های نفت در جهان در چهارچوب دبیرخانه انجام وظیفه می کند. این کمیسیون که از نمایندگان کشورهای عضو تشکیل شده سالانه حداقل دو بار تشکیل جلسه می دهد.

کمیسیون اقتصادی با مطالعه و بررسی قیمت های بین المللی و عوامل حاکم بر بازارهای جهانی از نظر جلوگیری از تضعیف و تنزل قیمت ها گزارشهایی را تنظیم و تسلیم کنفرانس های اوپک مینماید.

### کنفرانس ها و قطعنامه های اوپک

اوپک تا کنون ۳۷ کنفرانس تشکیل داده و طی این کنفرانس های تصمیماتی اتخاذ کرده که اصطلاحاً آنها را قطعنامه (Resolutions) می خوانند. تعداد قطعنامه هائیکه از طرف کنفرانس هائیکه تا کنون صادر شده به حدود ۱۶۷ عدد میرسد که اکثر آنها مربوط به امور داخلی و اداری سازمان است مانند انتصابات - تصویب بودجه مقررات و آئین نامه های داخلی. در اینجا فقط به قطعنامه هایی اشاره می کنیم که از نظر جهانی و از لحاظ روابط کشور های صادرکننده و شرکتهای نفتی حائز اهمیت است.

### قطعنامه شماره ۱ (کنفرانس اول) :

اعضاء از این پس نمی توانند در برابر رویه ای که تا کنون شرکتهای نفتی در مورد تغییر قیمت معمول داشته اند بی اعتنا بمانند. اعضاء از شرکتهای نفتی میخواهند که قیمت ها را ثابت نگاه داشته و از نوسانات غیر ضروری اجتناب کنند. اعضاء بانثبث به همه وسائلی که برای آنها موجود است سعی خواهند کرد که قیمت های فعلی را به سطح قیمت های قبل از کاهش برگردانند. اعضاء تدابیر لازم را به عمل خواهند آورد که هرگاه اوضاع واحوال جدیدی به وجود آید که در نظر شرکتهای نفتی تغییر قیمت ها را ایجاب نماید شرکتهای مزبور ملزم باشند قبلاً با عضو یا اعضائی که تقلیل قیمت شامل آنها خواهد گردید وارد مذاکره

شده و موجبات تغییر را تشریح نمایند.

اعضاء پس از بررسیهای لازم طریقه‌ای را که ثبات قیمت‌ها را تأمین نماید در نظر خواهند گرفت و توجه خواهند داشت که یکی از وسائل تأمین هدف تنظیم میزان تولید می‌باشد...

چنانچه در نتیجه اجرای تصمیمی که بانفاق آراء از طرف کنفرانس اتخاذ شده باشد هر يك از شرکتهای ذی‌علاقه اقداماتی بطور مستقیم یا غیرمستقیم بر علیه يك عضو یا بعضی از اعضاء اعمال نمایند هیچیک از اعضای دیگر امتیازاتی را (خواه بصورت افزایش صادرات و یا شرایط بهتر در مورد قیمت‌ها) که از طرف شرکت یا شرکتهای مزبور به آن عضو پیشنهاد شده و منظور از آن مرعوب ساختن اعضاء نسبت به اجرای تصمیمات متفق علیه کنفرانس باشد نخواهد پذیرفت.

#### قطعنامه شماره ۳۳ (کنفرانس چهارم در ژنو)

در این قطعنامه پس از ذکر این مقدمه که کشورهای تولیدکننده از بابت ارزش ذاتی نفت چیزی عایدشان نمی‌شود و آنچه به عنوان بهره مالکانه و پرداخت مشخص داده میشود عیناً از بدهی مالیاتی شرکتهای کسر میشود توصیه می‌نماید که: هر کشور عضو... با شرکتهای مربوط وارد مذاکره شده فوراً مولی پیدا کند که طبق آن بهره مالکانه یا پرداخت مشخص به‌میزانی که کشورهای عضو آن را عادلانه تشخیص داده و برای همه آنها یکسال باشد تعیین گردیده و رویه فعلی یعنی کسر کردن این پرداختها از بدهی مالیاتی شرکتهای موقوف شود.

#### قطعنامه شماره ۳۴ (کنفرانس چهارم ژنو)

در این قطعنامه پس از اشاره به بی‌منطق بودن کمک کشورهای عضو بابت هزینه‌های بازاریابی توصیه می‌کند که: کشور های عضو که این وضع شامل حالشان می‌شود مبادرت به اقداماتی نمایند که پرداختهایی که تا کنون از بابت کمک به هزینه‌های فروش شرکتهای نفتی می‌نموده‌اند قطع شود.



این قطعهنامه مربوط است به اتخاذ تصمیم در باره مسئله به‌هزینه بردن بهره مالکانه در این قطعهنامه پس از ذکر این مقدمه که کشورهای ذینفع (بجز عراق) پیشنهاد مورخ ۱۳ نوامبر ۱۹۶۴ شرکتهای را پذیرفته‌اند و کشورهای و نزولاً و اندونزی (گرچه مستقیماً در این موضوع ذینفع نیستند) و عراق معتقدند پیشنهاد مزبور حداقل خواسته‌های اوپک را برآورده نمی‌سازد می‌گویند بنا به مراتب فوق کنفرانس تصمیم گرفت:

۱- ماده ۱۱ که مربوط به قطعهنامه ۳۳ می‌باشد از دستور جلسه کنفرانس حذف گردد و تصمیم نسبت به موضوع طبق مندرجات صورت مذاکرات کنفرانس بکشورهای عضو احاله شود.

۲- کشورهای عضو که راه‌حل پیشنهادی شرکتهای را درباره مسئله بهره مالکانه قبول کرده‌اند بدینوسیله اعلام میدارند که آماده‌اند باتفاق سایر کشورهای عضو به مساعی خود در راه تحقق بخشیدن به هدفهای سازمان درباره بهای نفت خام که در قطعهنامه ۳۲ کنفرانس چهارم مندرج است با تمام نتایج متصوره از آن ادامه دهند و باین منظور اقدامات لازم را بنمایند.

۳- کلیه کشورهای عضو بدین وسیله باردیگری کنگی و وحدت نظر خود را در راه تحقق بخشیدن به آرمانهای مشترک سازمان اوپک اعلام می‌دارند.

قطعهنامه شماره ۹۰ (کنفرانس شانزدهم):

این قطعهنامه که به علت اهمیتی که دارد در مطبوعات داخلی و خارجی موجب بحث و تجزیه و تحلیل زیادی قرار گرفت حاوی اصول اساسی نوینی است که در کشورهای عضو سازمان تصمیم دارند از این پس در توسعه صنعت نفت خود و در روابط با شرکتهای بزرگ از آنها پیروی کنند. چون متن قطعهنامه بسیاری مفصل است ما در اینجا به نکات برجسته آن اشاره می‌کنیم:

اصل مشارکت :

در این مورد پس اشاره به لزوم بهره برداری و توسعه منابع نفتی مستقیم

توسط خود کشورهای صاحب نفت که گفته شد، چنانچه این عمل مقدور نباشد ممکن است با عقد قراردادهای مختلف با پیمانکاران خارجی در مقابل حق الزحمه مناسب اقدام نمود. آنگاه لزوم مشارکت کشورهای صاحب نفت در سهام شرکت های نفتی مطرح و توصیه شده هرگاه برای مشارکت دولت در مالکیت شرکت صاحب امتیاز ذکری در قرار دادهای جاری نشده باشد دولت می تواند بر مبنای تغییر اوضاع و احوال سهم منصفانه ای در آن بدست آورد و هرگاه چنین شرطی مقرر شد ولسی عاملین مربوطه از انجام آن امتناع ورزیده باشند نسبت مقرر باید بعنوان حداقل مشارکت منظور تلقی شود. در اینجا بطور کلی به اصل لزوم تغییر قراردادهای به علت تغییر شرایط حاکم بر اوضاع نیز اشاره شده است.

## ۲ - استرداد اراضی

در این قسمت لزوم استرداد سریعتر و تصاعدی اراضی مورد قرار داد آنهم به انتخاب کشورهای صاحب نفت (نه شرکتها) تذکر داده شده است.

## ۳ - قیمت های اعلان شده و مبنای مالیات :

در این خصوص گفته شده که قیمت های بنحوی که نسبت آن با قیمت کالاهای ساخته شده مورد معامله در بازارهای نفتی حفظ شود بایستی تعیین گردد. و قیمت های مزبور باید در کلیه کشورهای عضو اوپک با توجه به موقعیت جغرافیائی و کیفیت نفت خامها با یکدیگر توافق داشته و مورد قبول دولتهای مربوط واقع شده باشند.

## ۴ - اطلاعات :

در این مورد گفته شده که شرکتها بایستی از عملیات خود اطلاعات و آمار دقیقی تهیه نموده در دسترس حسابرسان دولت مربوطه قرار دهند.

## ۵ - تجدید نظر در قراردادها :

در این خصوص می گوید علی رغم تضمینی که ممکن است از نظر تثبیت



وضع مالی دولت صاحب نفت کرده باشد چنانچه منافع شرکت عامل بسیار زیاد باشد در اینصورت دولت ذینفع حق تجدید نظر در قرار داد منعقدہ را خواهد داشت.

#### ۶ - محافظت منابع :

در این مورد به لزوم محافظت منابع نفتی طبق بهترین روش معمول در جهان اشاره شده و می گوید کشورهای عضو دستورات لازم را در این زمینه به شرکت‌های عامل در کشور خویش خواهند داد (اخیراً مقرراتی در این زمینه تنظیم و از طرف کنفرانس هفدهم مورد تصویب قرار گرفته و به کشورهای عضو اجرا می‌آید آن توصیه شده است).

#### رسیدگی به اختلافات :

در این باره می گوید جز در مواردی که طبق قوانین کشور صاحب نفت نوع دیگری پیش بینی شده باشد رسیدگی به کلیه دعاوی حاصله بین شرکت‌ها و کشورهای صاحب نفت در صلاحیت دادگاه‌های کشور صاحب نفت خواهد بود.

#### قطعه‌نامه ۱۴۰ (کنفرانس بیست و یکم) :

این قطعه‌نامه که در دسامبر ۱۹۷۰ در کاراکاس از تصویب بیست و یکمین کنفرانس اوپک گذشت از لحاظ اهمیت موضوع و نتایج حاصل از آن از مهمترین اقدامات اوپک بشمار می‌آید - قطعه‌نامه مزبور مقرر می‌دارد که کشورهای عضو هدف‌های ذیل را بپذیرند :

۱ - تعیین رقم ۵۵ درصد بعنوان حداقل نرخ مالیات بر در آمد خالص شرکت‌های فعال در کشورهای عضو

۲ - حذف نابرابری‌های موجود در قیمت‌های اعلان شده نفت خام و یاقیمت‌های مبنای محاسبه مالیات در کشورهای عضو به مأخذ بالاترین قیمت اعلان شده مورد عمل در کشورهای عضو - با توجه به تفاوت وزن مخصوص و موقعیت جغرافیایی و هر گونه افزایش دیگری در سال‌های آینده .

۳ - اعمال يك افزایش کلی مشابه در قیمت‌های اعلان شده یا قیمت‌های مبنای محاسبه مالیات در کشورهای عضو بطوریکه نمایشگر بهبود کلی در شرایط بازار جهانی نفت باشد .

۴ - اتخاذ روش جدیدی برای تعدیل تفاوت وزن مخصوص قیمت‌های اعلان شده یا قیمت‌های مبنای محاسبه مالیات به مأخذ ۱۵ / . سنت برای هر بشکه و ۱ / . درجه API برای نفت خام ۴۰ درجه API و کمتر و ۲ / . سنت برای هر بشکه و هر ۱ / . درجه API برای نفت خام ۴۰ / ۱ درجه درجه API و بیشتر

۵ - حذف کامل تخفیف‌های اعطائی به شرکتهای نفتی از اول ژانویه ۱۹۷۱ با توجه به این مراتب کلیه کشورهای عضو باید باشرکتهای نفتی مربوط به منظور نیل به هدفهای فوق‌وارد مذاکره شوند و با توجه به تشابه موقعیت جغرافیائی و سایر در ابوظبی . ایران - عراق - کویت - قطر و عربستان سعودی کمیته‌ای از نمایندگان ایران عراق و عربستان سعودی با نمایندگان شرکتهای نفتی عامل ابوظبی ایران عراق کویت و قطر و عربستان سعودی مذاکره خواهد کرد .

#### قطعهنامه ۱۳۱ (کنفرانس بیست و دوم) :

این قطعهنامه که در چهارم فوریه ۱۹۷۱ از تصویب بیست و دومین کنفرانس اوپک که بطور فوق‌العاده در تهران تشکیل شده بود گذشت ، میتواند بعنوان بزرگترین و ثمربخش ترین اقدامی تلقی شود که اوپک در طول حیات دهساله خود انجام داده است .

قطعهنامه مزبور مقرر میدارد که هر کشور عضو صادرکننده نفت از خلیج فارس از نظر اعمال هدفهای مذکور در قطعهنامه ۱۲۰ تا ۱۵ فوریه ۱۹۷۱ مبادرت به قانون‌گذاری و اقدامات قانونی لازم مینماید و چنانچه شرکتهای در ظرف مدت هفت روز احکام قانونی مزبور را تمکین ننماید ۹ کشور عضو از تحویل نفت به آن شرکت خودداری نمایند لکن چنانچه شرکتهای قبل از ۱۵ فوریه شرایط کشورهای



خلیج فارس را پذیرفتند از اقدام به قانون‌گذاری خودداری خواهد شد. در مورد الجزایر و لیبی نیز مقرر می‌دارد که چنانچه کشورهای مزبور نیز اقدام به قانون‌گذاری نمودند و شرکتی در ظرف هفت روز از این امر خودداری نمود که حداقل خواسته‌هایی نظیر آنچه را که از طرف کشورهای خلیج فارس بعمل آمده به‌علاوه یک امتیازی که منعکس‌کننده معقول و عادلانه از نزدیکی دو کشور مزبور به بازارهای مصرف می‌باشد به آنها بدهد و کشور عضو از تحویل نفت به آن شرکت خودداری نمایند.

#### اقدامات و موفقیت‌های اوپک :

با توجه به تصمیمات کنفرانس‌های اوپک و مرور در بعضی از قطعنامه‌ها به خوبی نشان می‌دهد که اوپک یک سازمان موفق بوده است برای کشورهای عضو رهبری و پیشوایی ایران در اخذ تصمیمات و هدایت اعضاء امر مسلم و شناخته‌شده بحساب می‌آید اگر ارشاد و راهنمایی شاهنشاهی ایران در مسائل نفتی اوپک نبود مسلماً تا بحال این توفیقات عظیم نصیب این سازمان نمی‌شد و این قولی است که همه اعضاء اوپک در آن اتفاق دارند اهم کارهایی که این سازمان از بسدو تأسیس تا کنون موفق به انجام آنها گردید، عبارتست از :

۱ - ثابت نگاه داشتن قیمت‌های اعلان‌شده نفت خام‌های صادراتی کشورهای عضو در چهارده سال گذشته یعنی از بسدو تأسیس خود - این اقدام از این لحاظ حائز کمال اهمیت می‌باشد که اولادرا کثر کشورهای عضو قیمت‌های اعلان‌شده - مبنای محاسبه پرداخت مالیات شرکت‌های نفتی فعال در آن کشورها می‌باشد و در نتیجه در آمد دولتهای مزبور متکی به آن است و ثانیاً ثابت ماندن قیمت‌های اعلان شده علسی‌رغم این واقعیت بوده که در تمام یازده سال گذشته قیمت‌های واقعی نفت در بازارهای جهانی مرتباً در حال تنزل و کاهش بوده است و تنها از نیمه دوم سال (۱۹۷۰) و با شروع تحولات نفتی نقطه حسیض راپشت سر گذاشت و سر صعودی خود را آغاز نمود ثالثاً قبل از تشکیل اوپک (سپتامبر ۱۹۶۰) شرکتهای نفتی متوالیا بطوریکه جانسه و

بدون دلایل موجه و منطقی مبادرت به تقلیل قیمت‌های اعلان شده می‌کردند .

۲ - به‌زینه بردن بهره مالکانه و تنزل هزینه بازاریابی و در حد نهایی حذف آن که در اجرای قطعنامه‌های شماره ۳۳ و ۳۴ اوپک و پس از يك سلسله مذاکرات مفصل و طولانی که باشرکتها انجام گرفت بالاخره باقراردادیکه در اول بهمن ماه ۱۳۴۳ به توشیخ ملوکانه رسید تحقق یافت .

طبق قرارداد مزبور شرکتها موافقت کردند که اولاً مخارج بازاریابی را از هر بشکه ۱/۷۸ سنت به ۰/۵ سنت تقلیل دهند و ثانیاً در خصوص به‌زینه بردن بهره مالکانه که معادل ۱۲/۵ درصد بهای اعلان شده می‌باشد اصولاً آنرا پذیرفتند منتها چون اعمال يك جای آنرا غیر عملی میدانستند موافقت کردند که طبق فرمول مخصوصی این امر بتدریج در ظرف چند سال عملی شود و برای وصول به این مقصود مقرر گردید که از يك طرف تمام بهره مالکانه به‌زینه برده شود و از سوی دیگر تخفیفی روی بهای اعلان شده به‌شهرکتها داده شود و این تخفیف تدریجاً و بتجوی تقلیل یابد که در اول سال ۱۹۷۵ بکلی حذف گردد که خوشبختانه در کنفرانس ۱۹۷۱ تهران موضوع خاتمه یافت .

۳ - اجرای برنامه‌ریزی مشترک تولید در کشورهای عضو جهت جلوگیری از ظرفیت اضافی تولید - توضیح آنکه برنامه‌ریزی مزبور برای یکسال (اول جولای ۱۹۶۵ تا آخر ژوئن ۱۹۶۶) بموقع اجرا درآمد لکن چون عملاً مواجه با اشکالاتی شد متوقف گردید .

۴ - ایجاد هم‌آهنگی در فعالیت‌های شرکت‌های عضو اوپک جهت ورود آنها به بازارهای بین‌المللی و تقویت هدفهای اوپک و جلوگیری از رقابت‌های مضره بایکدیگر  
۵ - تهیه و تنظیم اصول مشترکی که کشورهای عضو اوپک بتوانند در تنظیم قوانین نفتی خود از آنها استفاده نمایند .

۶ - افزایش نرخ مالیات‌های شرکت‌ها از ۵۰ به ۵۵ درصد و حذف کلیه تخفیف‌های اعطائی به شرکتها .

۷ - تعیین قیمت نفت توسط کشورهای تولیدکننده نفت .  
از مهمترین و عظیمترین موفقیت‌های اوپک باید تصمیم اخیر ع کشور



عضو خلیج فارس اوپک را بحساب آورد که در آن این کشورها برهبری شاهنشاه ایران موفق شدند تصمیم گیری درباره تعیین قیمت نفت را که تا بحال در اختیار شش کتهای نفتی بود خارج سازند و آنرا در اختیار کشورهای تولید کننده نفت قرار دهند .

این تحول عظیم در صنعت نفت که در یک مرحله بسیار حساس این صنعت اخذ شده بحق نقطه عطفی در تاریخ این صنعت بشمار می آید .

ایران با اخذ این تصمیم بدوران استعمار هفتاد و سه ساله و همچنین نفست ارزان خاتمه داد. اوپک بدینوسیله میدان عمل و وسعت کار خود را وسعت بخشید خوشبختانه بارهبری ایران اوپک هرگز بدنبال یک سیاست انتقامی نرفته است بلکه یک سیاست انسانی بشفع جامعه بشری پیش گرفته است .

این اقدام که برای اولین بار در تاریخ صنعت نفت دنیا صورت گرفت با اقدام بعدی کشورهای این منطقه بازهم برهبری شاهنشاه آریامهر در اواخر دسامبر ۱۹۷۳ تکمیل شد .

در جهت توجیه و تشریح و اهمیت این دو تصمیم کافی است که خاطر نشان شود که متوسط درآمد ایران و ۵ کشور دیگر خلیج فارس از هر بشکته نفت صادراتی در اوایل سال ۱۹۷۳ حدود ۱/۵۰ دلار بود و در نتیجه این تصمیم به ۷/۱۰ دلار افزایش یافت .

همانطور که در طی صفحات گذشته به نقش رهبری شاهنشاه ایران در این سازمان اشاره کرده ایم در خاتمه این رساله بی مناسبت نیست که توجه بیشتری به نقش رهبری ایران در این سازمان بنمائیم تا همکاران فرهنگی بدلائل موفقیت های این سازمان بیش از پیش آگاه شوند .

ایران بواسطه تجربه و سابقه طولانی در صنعت نفت و داشتن کادر و نیروی انسانی متخصص و ورزیده در کلیه شئون مختلف این صنعت بر تمام کشورهای تولید کننده عمده نفت بجز آمریکا و شوروی برتری داشته و بحق نقش رهبری و تعیین کننده ای را در کلیه اقدامات و فعالیت های مهم نفتی بر عهده گرفته و سایر کشورهای تولید کننده نفت از ایران پیروی و متابعت کرده اند برای روشن شدن مقام ممتاز رهبری ایران در کلیه مسائل مربوطه به نفت در بین کشورهای صادر کننده که همگی مرهون رهبری های خردمندانه و ارشادهای شاهنشاه آریامهر بوده و تحت نظارت و هدایت مستقیم معظم له صورت گرفته است .

نقش ایران در این سازمان آن چنان بوده است که با ایجاد اتحاد بین اعضاء این سازمان و نیرومندترین سازمان در نوع خود در جهان ساخته است .

ایران تحت رهبری خردمندانه شاهنشاه آریامهر در مورد تاسیس سازمان اوپک پیشقدم گردید و در تجدیدنظر در شرائط و اصول قراردادهای نفتی به قراردادهای جدید و ابتکاری نظیر قراردادهای نفتی که تسهیم منافع بر اساس ۷۵/۲۵ منافع کشورهای تولید کننده بود و با قراردادهای الحاقی کنسرسیوم نفت یا قراردادهای مشارکت و عاملیت و پیمانکاری که منافع کشور را بیشتر از گذشته تأمین مینمود راهنمای همه کشورهای عضو اوپک بوده است - سایر اعضاء اوپک در این امور از الگوی قراردادهای ایران پیروی نموده اند .

- در مورد افزایش مجدد بهای نفت خام متناسب با کاهش ارزشی دلار و



تورم پولی جهان در اوایل ۱۹۷۲ و سپس در مساه ژوئن ۱۹۷۳ در ژنو صورت پذیرفت ایران نقش اساسی و اصلی آن را بعهدہ داشت .

– مهمترین و تاریخی ترین تصمیم اوپک همانطور که اشاره اصل در دست گسرفتن اختیار تعیین قیمت نفت خام توسط کشورهای تولید کننده میباشد که این اختیار قبلا در دست شرکت های بزرگ نفتی بود و شرکت ها آنرا بعنوان حقوق انحصاری ولاینفک خود میدانستند همانطور که همه بخاطر داریم درمهرماه ۱۳۵۲ بابتکار ورهبری شاهنشاه آریامهر این اختیار از آنان سلب و به کشورهای تولید کننده داده شد و باین رهبری تاریخی انقلابی عظیم در جهان نفت بوجود آوردند .  
– ایران از اعضاء موسس سازمان اوپک است و جز و پنج کشور اولیه تشکیل دهنده این سازمان می باشد .

– اولین دبیر کل اوپک از ایران انتخاب شد و اعضاء ایرانی این سازمان در سالهای اول بیش از سایر کشورها بود . با وجودیکه در اساسنامه اوپک انتخاب دبیر کل ایرانی این سازمان را برای سه سال انتخاب کردند و ایرانیان موفق شدند که اساس و پایه این سازمان را در شکل و فرم یک سازمان بین المللی پایه گذاری نمایند .

– کشور ایران در بین اعضاء اوپک از لحاظ کادرفنی و متخصصین اداری و حقوقی شاخص بود و هم از لحاظ تجربیات در اداره صنعت نفت بیش از سایر کشورها تجربه داشت و سایر کشورها برای کسب تجربه بیشتر یا با ایران می آمدند یا از ایران کارشناس می گرفتند .

ایران بکشورهای عضو برای تأسیس شرکت های ملی آنان و هم چنین کار در رشته های فنی و اداری کارشناسان مجرب اعزام داشت ، چنانچه کارشناسان ایران در کشورهای لیبی و الجزایر برای سالهای متوالی مشغول خدمت بودند و تعدادی از کشورها کار آموزشی بکشور ما اعزام داشتند .

ایران بیش از هر کشور دیگر قراردادهای بیسابقه و ابتکاری با شرکت های نفتی منعقد ساخت و اساس و رويه قراردادهای قدیم را در هم ریخت و سایر کشورها بتدریج

دنبال‌رو سیاست نفتی ایران از لحاظ شکل فرم قراردادهای جدید شدند .  
ایران در متحدساختن اعضا و بزرگ برای کسب حقوق حقه این کشورها کوشش  
های فراوان بعمل آورد و در این امر همه کشورهای عضو متفق القولند . بعلاوه رهبری  
ایران در او بزرگ مورد تأیید همه اعضا این سازمان است . آقای العتیقی وزیر نفت کویت  
هنگام ورود بایران برای شرکت در کنفرانس او بزرگ در ماه دسامبر ۱۹۷۳ در جواب  
خبرنگاران ایرانی باین مطلب اشاره کرده بود :

« خوشبختانه ما هر وقت بایران می‌آئیم بادست پر بکشورمان مراجعت می‌کنیم  
و این بار نیز اطمینان دارم بار رهبری شاهنشاه ایران او بزرگ به موفقیت‌های چشمگیر دست  
خواهد یافت . »

در کلیه مذاکرات چندسال اخیر با کمیانیهای نفت هیئت نمایندگی ایران نقش  
درجه بزرگ را برای احقاق حقوق کشورهای تولیدکننده داشته است .

کنفرانس افتخار آمیز تهران در سال ۱۳۴۹ برای برهم زدن اصل ۵۰/۵۰ و  
برای بالابردن قیمت نفت و حذف هزینه‌های بازاریابی که کلیه کشورهای او بزرگ اختیار  
اخذ تصمیم نهائی را به شاهنشاه ایران واگذار کرده بودند همه به‌خاطر داریم که چگونه  
رهبر ملت ایران با قاطعیت تمام این موضوعات را بنفع کشورهای تولیدکننده فیصله  
دادند و این امر سبب اطمینان خاصی است که همه کشورهای عضو او بزرگ بر رهبری شاهنشاه  
ایران اعتقاد و اطمینان کامل دارند .

تعیین قیمت نفت برای اولین بار توسط کشورهای تولیدکننده خلیج فارس  
بمیزان ۵/۱۷ در اکتبر ۱۹۷۳ در کویت که ایران نقش فعال و فوق‌العاده‌ای در آن  
داشت از مهمترین اقدامات است زیرا با اتخاذ این تصمیم بحکومت هفتادساله کمیانی  
های نفتی پایان بخشید و راه را برای درآمد سرشار کشورهای نفت‌خیز گشود .

در حقیقت این اقدام ایران بارزوی کشورهای نفت‌خیز جامعه عمل پوشانید زیرا  
بیش از نیم قرن تمام مالک صاحب نفت از اینکه شرکت‌های بین‌المللی نفت ختم آن‌ها  
را ارزان خریداری می‌کردند و بهای بسیار گزاف بمصرف کنند می‌فروختند ناراحت  
بودند .



بمزایده گذاشتن نفت متعلق به شرکت ملی نفت در دسامبر ۱۹۷۳ و اخذ قیمت  
۱۷ دلار برای هر بشکه صادراتی ایران راه را برای قیمت های بالاتر در جهان نفت  
گشود و موقعیت کشورهای اوپک را استوارتر ساخت.

کنفرانس تهران در دسامبر ۱۹۷۳ و تعیین قیمت اعلان شده نفت خلیج فارس  
بمیزان ۱۱٫۶۵ دلار که از آن ۷٫۱۰ دلار آن نصیب کشورهای نفتخیز از هر بشکه  
صادراتی میشود . از مهمترین تصمیماتی که باارشاد شاهنشاه ایران اخذ شده است و  
درآمد کشورهای عضو اوپک در خلیج فارس را نسبت به ماه گذشته آن یکبارہ بدو برابر  
افزایش داد .

Handwritten text in German, likely a manuscript or letter, with some faint markings and a small number '47' at the bottom center.







ULB Halle

3

008 918 937



21

WA

1535





وزارت آموزش و پرورش

مرکز مطالعات و تحقیقات ملی

# نقش ایران



سازمان کشورهای

و فعاله

